



M Ű E G Y E T E M 1 7 8 2

muzsikáló mérnökök

A MŰEGYETEMI
ZENEKAR
TÖRTÉNETE

ÖSSZEÁLLÍTOTTA
SZEBÉNYINÉ SERES KATALIN

EGYETEMTÖRTÉNETI FÜZETEK

~ 2006 ~

*„Muzsika (zenészet) a szív szószólója
- a belső világ nyelve, ahol a külsőnek
minden nemzeti szótárjai elfogynak -,
s ez egyedül minden nemzet
érzékeny lelkeinek köznyelve.”*

*Bolyai Farkas (1775-1856)
zenei dolgozatából*

*(Lejegyezte Pechan Rudolf,
a Műegyetemi Zenekar koncertmestere
Marosvásárhelyen, a Bolyai Múzeumban 1998-ban.)*

FORRÁSOK

- Technikus, a Magyar Technikusok Lapja: „A Műegyetemi Zenekar” (1921/22 9-10. száma)
- Klemm István: A Műegyetemi Zenekar hangversenye (Új Élet, 1923. december 20.)
- Zelovich Kornél: A Magyar Királyi József Műegyetem és a hazai technikai felső oktatás története (Bp. Pátria, 1922)
- Tirczka Lóránt: Műegyetemi Zenekar (Technika, 1936. április 4.)
- A Budapesti Műszaki Egyetem évkönyvei
- A Magyar Filmhíradó 997. száma
- Ádám Sándor: A 60 éves jubileumi hangverseny ismertetője (1957)
- Ádám Sándor, Perneczky László, Koppány György, Szabényi Endre: A BME Szimfonikus Zenekarának 70 éve (1966)
- Vékony János: 80 éves a Műegyetemi Szimfonikus Zenekar (Jövő Mérnöke, 1976)
- Benedek Zoltán, Szabényi Endre, Szabényiné Seres Katalin: A 100 éves Műegyetemi Zenekar története (1996)

Még le sem zárultak az ezeréves Magyarország fennállását, régi fényét, nagyságát és dicsőségét nagy pompával hirdető millenniumi ünnepségek, amikor 1896 őszén a művészetre hajló és a zenében is felüdülést találó lelkes műegyetemi ifjúság, Zerkovitz Rudolf elsőéves gépészmérnök-hallgató kezdeményezésére elhatározta, hogy a maga és mások szórakoztatására, zenei igényeinek kielégítésére zenekart alakít. A zenekar megalapítását, majd későbbi működését a Műegyetem tanári kara és elsősorban dr. Tötössi Béla műegyetemi tanár pártfogolta.

Az egyetem tanári kara adta össze azt az összeget, amelyből a zenekar számára a legszükségesebb hangszereket be lehetett szerezni. Mintegy 50 taggal így kezdte el működését Budapest első műkedvelő szimfonikus zenekara, amely a zenei fakultással nem rendelkező egyetemeken hasonló együttesei között a világon szintén elsőnek tekinthető. A Műegyetemi Zenekar 1897. április 3-án tartotta első nyilvános hangversenyét.

A zenekar hivatalosan bejegyzett egyesületként alakult meg. Az egyesület bejegyztetéséhez benyújtott alapszabály az együttes célját így jelölte meg:

„Az egyesület célja alkalmat adni a műegyetem ifjúságának a classicus zene művelésére, s ezen lelket nemesítő és üdítő foglalatosság alapján egyúttal az egyetemi társasélet fejlesztésére. Eme cél elérésére szolgálnak a teljes és vonószekari művek, a kamarazene művelése, zenekari próbák, hangversenyek, ünnepélyek.”

A Műegyetemi Zenekar a megalakulása óta eltelt 110 évben folyamatosan eléget tett az alapításkor kijelölt célnak, csupán 1945-ben nem tartott hangversenyt.

Az első hangversenyek táncestéllyel voltak egybekötve. 1899-ben a Műegyetemi Zenekar közreműködött az akkori, főleg műegyetemi hallgatókból álló Mérnök Daloskör hangversenyein is. Az önálló hangversenyek 1900 márciusában kezdődtek. A műsorok komolyabbak, magasabb színvonalúak és mindinkább szimfonikus jellegűek lettek. A szólóműveket kezdetben zongorakísérettel adták elő.

A Műegyetemi Zenekar karmesterei az első nyolc évben műegyetemi hallgatók voltak: Zerkovitz Rudolf, Kemény Oszkár és Haris Ervin.

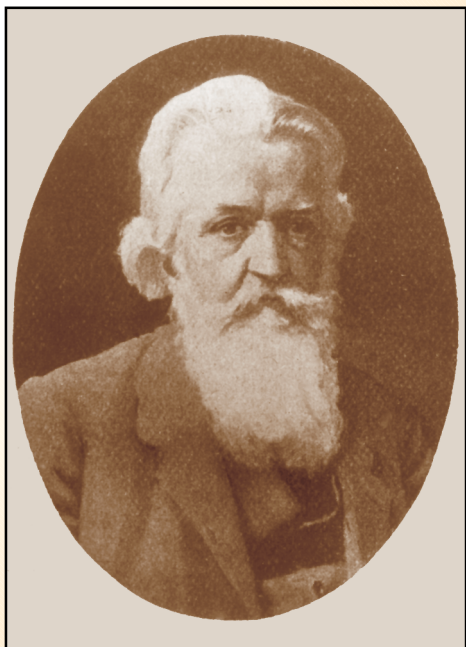
A próbákat eleinte vasárnaponként tartották a Műegyetem akkori, Múzeum körüli épületének rajztermeiben. Csak később, a Duna-parti központi épület felépítése után kapott állandó zenetermet a zenekar. Ez 1945-ig a Technikus Kör helyiségei mellett lévő, Km. 44. terem volt.

Az állandó zeneterem nemcsak a zenekar próbáinak adott otthont, hanem a kamarazenét művelő egyetemi hallgatóknak és oktatóknak is. A gyakorláshoz a teremben levő két zongora mellett hatalmas kottatár állt a zenekar pártoló tagjai rendelkezésére.

Az 1904/05-ös tanév elején a zenekar tagjai dr. Tötössi Béla professzort kérték fel karmesternek, aki a zenekar tanárelnöki teendői mellett ezt a feladatot is ellátta - 1923-ban bekövetkezett haláláig.

A Műegyetemi Zenekar alapítói

Az alapító tanár



Zepethneki Tótyossy Béla, dr. (1854–1923) matematikus, műegyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja (1899), a kolozsvári M. Kir. Ferenc József Tudományegyetem tiszteletbeli bölcsész-doktora. A zürichi Műegyetemen végezte tanulmányait. Kezdetben ugyanott, majd 1882-től a budapesti Műegyetemen működött, ahol a magántanári képesítés megszerzése után - 1893-tól haláláig - a Műegyetem ábrázoló geometria professzora, az 1906/07 és az 1908/09 közötti tanévekben a Mérnöki és Építészeti Osztály dékánja volt. Talán legjelentősebb szakirodalmi érdeme, hogy az akadémia megbízásából Kürschák Józseffel és Réthy Mórral sajtó alá rendezte Bolyai Farkas Tentamenjét (1904) és az Appendix második kiadását. A tudományokon kívül legszívesebben a zenével foglalkozott.

Az alapító hallgató



Zerkovitz Rudolf (Rezső) (1878–1950) gépészmérnök Szegeden született 1878. január 3-án. Zenei tanulmányait kora gyermekkorában édesanyjával kezdte el. Elsőéves egyetemi hallgató korában az ő kezdeményezésére alakult meg a Műegyetemi Zenekar, melynek karmestere is volt. Gépészmérnöki oklevelét a M. Kir. József Nádor Műegyetemen 1900. december 7-én kapta meg. Egy pályázat elnyerése után az Arad-hegylajai Vasút építési munkálatait vezette, majd e vállalat vezérigazgatója lett. Az első világháború után menekülnie kellett Aradról. Előbb Szegeden, majd a fővárosban helyezkedett el. 1927-től a FÓBUSZ (Trust Villamossági Vállalat) igazgatója volt. A zene egész életét végigkísérte. Több hangszeren játszott, számos kompozíció és hangszerelés fűződik a nevéhez.

A zenekar első tanárelnöke és tanárkarmestere

A Műegyetemi Zenekar első tanárelnöke dr. Tötössy Béla műegyetemi tanár volt, aki 1896-tól, az alapítás évétől kezdve, mint alapító tanár vállalta a tanárelnöki teendőket, majd a zenekari tagok felkérésére - közkívánatra - a karmesteri feladatokat is ellátta az 1904/05 tanév elejétől egészen 1923-ban váratlanul bekövetkezett haláláig.

A Műegyetemi Zenekar hírnevét az évente megrendezett nagy hangversenyek zenei körökben is évről-évre öregbítették. 1911-ben a Budapesti Kamarazene Kör felkérte a zenekart, hogy teljes egészében az együttes szerepeljen a Kör VII. egyesületi évének VI. hangversenyén. Így e koncert, mint a Műegyetemi Zenekar kamarazene-estje szerepelt a műsorukban.

1912-től a zenekar évente rendszeresen tartott egy nagy hangversenyt a Zeneakadémián, s több kamarazene koncertet a Műegyetem dísztermében. Az első világháború előtti utolsó hangverseny 1914. március 19-én volt a Zeneakadémia Nagytermében. Tötössy professzor vezényletével Perosi „Tema variatio” című művét, Saint-Saëns gordonkaversenyét, Haydn c-moll szimfóniáját és Thuille „Romantikus nyitányát” játszotta a zenekar.

Kiváló szakemberek kritikájára hivatkozhatunk, ha a korabeli zenei köröknek a Műegyetemi Zenekarról kialakult véleményét szeretnénk felidézni. Dr. Toldy László zenedei tanár egy koncert után a következő sorokat intézte dr. Tötössy Béla műegyetemi tanárhoz, a zenekar karmesteréhez:

„A tegnapi fényesen sikerült hangverseny hatása alatt engedje meg, hogy levélben is gratuláljak ahhoz a nagyszerű és minden várakozást felülmúló sikerhez, melyet a gyerekek Méltóságod lelkes és igazán virtuóz vezénylete alatt arattak. A zenekar összjátéka és stílári finomságok helyes és ízléses reprodukciója oly fényesen igazolják ennek a serdülő ifjakkból álló zenekarnak nem csak a létjogosultságát, hanem a kulturmisszióját is, hogy lehetetlen hálával és elismeréssel nem adózni ennek a gyönyörű intézménynek lelkes és fáradtságot nem ismerő buzgalma iránt.”

Tötössy professzor pontosan érezte minden dilettáns (amatőr) zenekar Achilles-sarkát, a csak félig-meddig is szakszerűen kiképzett kontrabasszisták hiányát. A hiányon segítő, pár esztendővel az első világháború előtt, a Műegyetemi Zenekarban nagybőgős kurzust szervezett, mely minden várakozáson felül sikerült. A zenekar bőgőse, Schwalm Ferenc, aki az operaházi zenekarban is játszott, nagy lelkesedéssel vállalta a tanfolyam vezetését, és olyan kontrabasszus gárdát nevelt, melynek tagjait Budapest valamennyi zenekarra nemcsak hogy megirigyelhette, hanem sűrűn igénybe is vette. Érdemes megemlíteni, hogy a nagybőgős kurzus résztvevői közül többeknek az ott szerzett tudása az első világháború utáni évek nehéz megélhetési viszonyai között tisztességes mellékeresetet biztosított.

Az első világháború előtti évek egyik jelentős eseménye volt a műegyetemi ifjúság zászlajának avatási ünnepe.

A nevezetes esemény 1911. május 7-én a központi épület aulájában, nagyszámú bel- és külföldi vendég jelenlétében zajlott.

A műegyetemi zászló avatási ünnepe

A zászlóavatás alkalmából, annak előestéjén a Műegyetemi Zenekar a Zeneakadémián rendezett nagyszabású hangversenyt. Ezzel kezdetét vette az együttműködés a korábbi Mérnök Daloskörből alakult „Egyetemi Énekkarok”-kal is.

A legendás szépségű díszzászló - Herz Emma munkája - a második világháborúban eltűnt, de a zászlórúd lándzsahegyének díszítéséről tudható, hogy alsó része hatfelé tagolódott, és mint a virágszirom széthajlott.

Minden ív szív alakú végződésébe betűk és évszámok kerültek, melyek a Műegyetem az időben működő hat egyesületére utaltak. (Ezek a következők voltak: 1862 - Műegyetemi Segédegylet, 1891 - Egyetemek Kórház Egylete, 1896 - Műegyetemi Zenekar, 1897 - Műegyetemi Atlétikai és Football Club, 1905 - Műegyetemi Énekkar és 1910 - Műegyetemi Evezős Club). A zenekar jelölése a díszítésen az „M.Z. 1896.” rövidítés volt.



*A Műegyetemi Zenekar
pecsétjének lenyomata, 1896*

Az első világháború korszaka

A háború alatt, amennyire lehetett, igyekezett a zenekar a folytonosságot fenntartani. A nagy nyilvánosság elé nem lépett, de a Műegyetem dísztermében kamarazene-matinékat rendezett.

1921-ben a zenekar 1000 koronát adományozott a „Technikus Ebéd” nyomoronyhító akciójának. 1922-ben két jelentősebb hangversenyt is tartott a zenekar a Zeneakadémián, az Egyetemi Énekkarok közreműködésével. A decemberi koncerten az ország kormányzójának képviselőjében Horthy Miklósné is megjelent. A világháború utáni zavaros idők miatt csak 1923-ban került sor a zenekar negyedszázados jubileumának a megünneplésére. A Zeneakadémián tartott ünnepi hangversenyen jelen volt maga a kormányzó is.

1923-ban elhunyt Tótóssy professzor. Ez évben, december 13-án „néhai dr. Tótóssy Béla emlékhangverseny”-t rendeztek a Zeneakadémián. A műsoron Beethoven III. szimfóniája, Weber „Bűvös vadász” című operájának a nyitánya és Grieg II. Peer Gynt szvitje szerepelt.

A hangversenyt egy ifjú karmester, Unger Ernő (a Zeneművészeti Főiskola későbbi hírneves tanára) vezényelte, aki évekig a zenekar karmestere maradt.

Tótóssy professzor halála után, 1923-tól dr. Heller Farkas professzor - a két világháború közötti időszak legkiemelkedőbb magyar közgazdásza - lett a zenekar tanárelnöke, aki zeneértő lelkével, igen sokrétű elfoglaltsága mellett is lelkiismeretesen őrködött a Műegyetemi Zenekar klasszikus hagyományai fölött.

A zenekar közgazdász tanárelnöke

Dr. Heller Farkas professzor kimagasló tekintélyével hatékonyan támogatta az egyesület kultúrmunkáját. Tanárelnöksége idején a zenekar karmesterei Unger Ernő, Wagner József, Tirczka Lóránt, Vaszy Viktor és Weltner Jenő voltak. 1923 és 1928 között évente rendszeresen két nagy hangversenyt tartott a zenekar a Zeneakadémián, és több kamarazene-estet a Műegyetem dísztermében.

Kiváló zongoristaként rendszeresen művelte a kamarazenét. Professzortársával, a tanárelnökségben későbbi utódjával, Pattantyús professzossal minden vasárnap kézzongorás vagy négykezes műveket játszottak a zeneteremben.

A Műegyetemi Zenekar 1936-ban ünnepelte 40 éves fennállását a Zeneakadémián. A harmincas évek második és a negyvenes évek első fele a zenekar egyik fénykora volt. 1939-ben a zenekar létszáma elérte a kilencvenet. Közülük hatvan egyetemi hallgató, a további harminc főnek körülbelül a fele zeneakadémista volt.

Dr. Heller Farkas 1937-ben ugyan átadta a tanárelnökséget utódjának, de továbbra is támogatta a zenekart, s még a háború utáni újjászervezésben is részt vett.

Dr. Pattantyús-Ábrahám Géza követte Heller Farkas professzort a tanárelnökségben, s két évtizeden át, 1956-ban bekövetkezett haláláig volt a zenekar odaadó tanárelnöke és védelmezője. Lelkes működésével nagymértékben fellendítette a Műegyetem zenei életét. Kenessey Jenőt (1906-1976), az Operaház karmesterét kérte fel a zenekar vezetésére.



Heller Farkas Henrik, dr. (1877–1955) Államtudományi doktorátusa után a Földművelésügyi Minisztériumban dolgozott. 1907-től a Műegyetemen a Kereskedelem és Iparpolitika magántanára. 1914-ben a Nemzetgazdaságtan és Pénzügytan ny. rendes tanárává nevezték ki. 1925/26 – 26/27 között a Közgazdasági Osztály, 1927/28 – 28/29 között a Gépészmérnöki Osztály, az 1934/35 tanévben a Közgazdasági Kar dékánja, majd az 1945/46 tanévben az egyetem rektora. A Magyar Tudományos Akadémia tagja. 1923-tól 1937-ig a Műegyetemi Zenekar tanárelnöke. Kiváló zongoristaként tanártársaival és egyetemi hallgatókkal a zeneteremben rendszeresen művelte a kamarazenét. Heller Farkas professzor - egyetlen közgazdászként - 1930-ban megkapta a kormányzó által alapított Corvin koszorút, melyet azok kaphatták, akik a magyar tudomány, az irodalom és a művészet terén szereztek kimagasló érdemeket. A hatvan díjazott között volt Bartók Béla és Kodály Zoltán is.

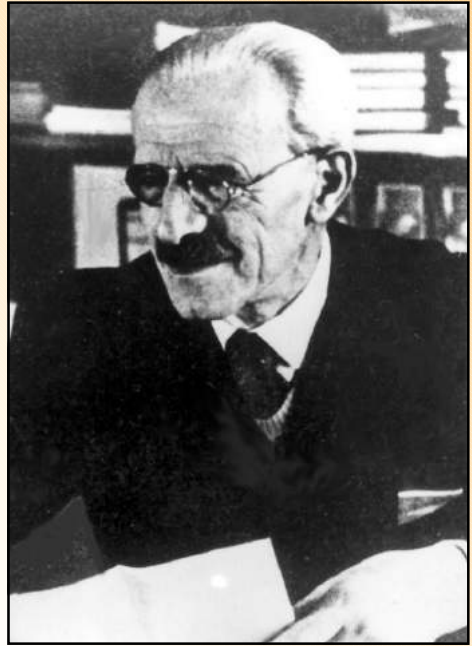
Pattantyús-Ábrahám Géza, (Pati bácsi) és a Műegyetemi Zenekar

Pattantyús-Á. Géza professor hatalmas mértékben fellendítette a zenekari életet, melynek eredményeként igen gyakran, havonta több alkalommal is tartott az együttes hangversenyt a Műegyetem dísztermében vagy a Zeneakadémián.

A zenekar tanárelnökeként személyesen is részt vett a hangversenyek szervezésében. Ezen lelkesítő tevékenységén kívül anyagiakkal, kották, hangszerek vásárlásával is segítette a zenekart. Gyakran vett részt a zenekar próbáin is, ahol az eredményesebb próba érdekében zongorán bejátszotta a hiányzó szólamokat, vagy versenyművek előadására készüléskor a hangszerzólót. Sőt, a tudós professor, akinek műszaki könyvei ez idő tájt tették ismertté őt világszerte a nevét, időt szakított arra is, hogy szükség esetén beálljon kottát másolni a zenekar számára. Elnökle alatt - Kenessey Jenő karmester lelkes irányítása mellett - a Műegyetemi Zenekar az ország legkiválóbb zenekaraival volt összemérhető.

Sváb János így emlékezett ezekre az időkre: „...A Műegyetemi Zenekar hangversenyei az akkori egyetemnek ünnepi eseményei voltak. Azokon a professzori kar legtöbb tagja jelen volt, hogy tanítványaival együtt hallgassa a művészi színvonalon előadott darabokat...”

1941-től Kenessey Jenő mellett a koncertmester Bálintné Kéri Mária (1915-1982) volt, aki műegyetemista bátyja révén, még mint zeneakadémista került kapcsolatba az együttesel.



***Pattantyús-Ábrahám Géza, dr. (1885-1956)** Selmecebányán született, gimnáziumi tanulmányait Budapesten végezte. 1903-ban iratkozott be a M. Kir. József Nádor Műegyetemre. 1907-ben szerezte meg gépészmérnöki oklevelét. Két évig Zipernowsky Károly professzor tanársegédje, majd egyéves külföldi tanulmányútja után 1930-ig magánmérnök. 1912-ben műszaki doktori oklevelet, majd 1921-ben magántanári képesítést nyert. 1912-től Hermann Miksa professor adjunktusaként oktat a Műegyetemen. 1930-ban nevezik ki egyetemi nyilvános rendes tanárnak a III. sz. Gépszerkezettani Tanszék-re (ma Vízgépek Tanszék), melynek haláláig vezetője volt. Fél évszázados oktatói és szakirodalmi tevékenységével kimagasló szerepet játszott a hazai műszaki kultúra terjesztésében és fejlesztésében. Tehetséges zongoristaként rendszeresen művelte a kamarazenét kollégáival és egyetemi hallgatókkal egyaránt. 1937-től haláláig a Műegyetemi Zenekar tanárelnöke volt.*



A második világháború évei

A fenti kép a Műegyetem Dísztermében készült az 1939. március 27-én megtartott hangversenyen.

1941-ben Wehner Tibor vezényelte azt a hangversenyt, amelyen Fúzy Olivér gépészmérnök-hallgató (később egyetemi tanár a Műegyetemen) Haydn D-dúr zongoraversenyét játszotta.



Koncert utáni eszmecsere a Kisrablóban

1942-ben a piarista rend jubileuma alkalmából tartott zeneakadémiai hangversenyen Soltész Lajos vezényletével Mozart g-moll szimfóniája és A-dúr zongoraversenye hangzott el. A szólista Fúzy Olivér.

1943. áprilisában, a Kalevala ünnepén rendezett Finn-esten a Pesti Vigadóban szerepelt a zenekar. Az ünnepségről a 997. Magyar Filmhíradó így számolt be:

„A Magyar Nemzeti Diákszövetség a Kalevala ünnepén Finn-estet rendezett a Pesti Vigadóban. A megjelenteket Aarne Wuorima finn követ és meghatalmazott miniszter üdvözölte. Az est ünnepi szónoka Szinyei Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter a beszédében a finnek és magyarok közös útjáról emlékezett meg. Végül a zenekar Sibelius Finlandiáját adta elő.”

A második világháború végén tüzérségi belövést kapott a zeneterem. Elpusztult a zenekar számos hangszere (2 zongora, 1 cimbalom, 1 harmónium, 10 cselló, 10 nagybőgő, sok más vonós és fúvós hangszer), és csaknem teljesen odaveszett a fél évszázad alatt gyűjtött hatalmas kottatár, amelyből azelőtt az Operaház és a Nemzeti Színház is kölcsönzött néha műveket.

Zenekari lét a háború után

Egy félév szünet után Pattantyús-Á. Géza professzor 1945 szeptemberében összegyűjtötte a zenekar régi tagjait, s hirdményeken, egyetemi előadásokon toborzott új tagokat. A zenekar szervezésében - többek között - nagy érdemei voltak Varasdy Ernő kultúrmérnök hallgatónak, aki műegyetemi tanulmányaival egyidejűleg a Zeneakadémián is tanult. Pattantyús professzor 1946-ban Varasdy Ernőt /sz. 1927/ bízta meg a zenekar vezetésével és a karmesteri teendőök ellátásával.

Pattantyús professzornak köszönhető, hogy a rombadőlt helyett új zenetermet kapott a zenekar. 1946-tól a K.I.22. terem lett az önálló próbaterem. A súlyosan sérült zongorák egyike helyett Pattantyús professzor saját zongoráját hozatta be.

A háború utáni első hangversenyt 1946 őszén tartotta a zenekar, 1948-ban pedig már hét hangversenyt adott az együttes. Ezek közül egyet a Duna-Tisza csatorna ifjúsági építői számára tartottak. Március 8-án a Zeneakadémia Nagytermében orosz-magyar estet rendezett a zenekar. A nagy sikerre való tekintettel ezt a műsort háromszor kellett megismételni ugyanott, s mindhárom alkalommal telt ház előtt.

Nyári egyetem Sopronban

1948 nyarán két hétre Sopronba utazott a Műegyetemi Zenekar. Az egyetem ottani Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karának a kollégiumában kapott szállást az együttes. A zenekart elkísérte Pattantyús professzor és felesége, valamint Csűrös Zoltán, az egyetem akkori rektora is.

A soproni nyári egyetem programja keretében július 21-én és 23-án a Városi Színházban tartott nagysikerű hangversenyek fővédnöke Molnár Erik, akkori külügyminiszter volt. Az első esten nyitányok, operaáriák és operakettősök voltak műsoron. A második est műsorán, amely Erkel Hunyadi László nyitányával indult, s Berlioz Rákóczi indulójával zárult, többek között Gershwin Kék Rapszodiája hangzott el (a szólista Zempléni Kornél). Mindkét estén Varasdy Ernő vezényelt.

A koncertekről elismerően nyilatkozott a világhírű karmester, Sergio Failoni is, aki az időben Sopronban tartózkodott, és meghallgatta a hangversenyeket.

A zenekar tagjaiból egy 12 tagú Bigband is alakult. Az 1947 és 1948-as évben az egyetemi bálokon ők szolgáltatták a zenét. Sopronban a nyári egyetem ideje alatt játszottak kerthelyiségben is.

Szintén 1948 zenekari eseménye a decemberi, nagysikerű olasz operaest a Zeneakadémia Nagytermében, a Műegyetemi Kórus közreműködésével. Az ének-szólisták között volt Melis György is, aki nek ez volt az első zenekari fellépése. (Több, később hírnevessé lett művész is a Műegyetemi Zenekarral tartotta első zenekari hangversenyét. Így például Páka Jolán, Sándor Judit és Zempléni Kornél.)

Az ötvenes évek

1949-ben Varasdy Ernő karmestert származása miatt kitiltották az egyetemről. Utóda, a rövidesen szintén kitiltott Szabó Géza gépészmérnök-hallgató volt. Ezután két évig Székely István /sz. 1920/ zeneakadémiát is végzett gépészmérnök,

a Fővárosi Autóbuszvállalat főmérnöke volt a zenekar karmestere. Az általa vezényelt Mozart-estet a rádió is közvetítette a Zeneakadémiáról.

E zavaros években igen sok megpróbáltatásban volt része a zenekarnak. Egy Haydn-Beethoven hangversenyt például az egyetem párttitkára nem engedélyezett, mondván, hogy a műsor kispolgári, „dekadens” zene. A zenekar műsorába akkor kerültek Csajkovszkij és Prokofjev művei.

A Műegyetemi Zenekar léte is veszélybe került, miután beolvasztották a Központi Egyetemi Zenekarba, amelyet az ifjú Baross Gábor szervezett. A „végeredmény”: a központi együttes rövid idő után szétesett, de odaveszett a kottaállványok egy része is, mivel a beolvasztáskor átszállították azokat a Tudományegyetemre.

A zenekar és a szakszervezet

Létének első fél évszázadában a zenekar kizárólag a hangversenyek bevételéből tartotta fenn magát, ebből biztosította a karmester és a szólisták tiszteletdíját is. A hangversenyek belépti díja általában kis összeg volt, de a koncertek előtt a zenekari tagok tiszteletjeggyel felkeresték az egyetem professzorait, akik ilyenkor jelentős összegekkel járultak hozzá az együttes fenntartási költségeihez.

1950-ben a zenekar az évi ifjúsági elnöke, Benedek Zoltán /sz. 1928/ gépészmérnök-hallgató megértő támogatóra tált Toronyi Sándorban, az egyetem akkori szakszervezeti titkárában. A zenekar 1957-ig, mint az egyetem szakszervezetének az együttese folytathatta a munkáját. A szakszervezet biztosította a karmester fizeté-

sét. Így ismét hivatásos dirigens, Rozsnyai Zoltán (1926-1984), az Operaház karmestere vezényelte 1956 őszéig a zenekart. Elfoglaltsága miatt gyakran helyettest kért fel a dirigálásra (a pályakezdő Melles Károlyt és Kulka Jánost, a később világhírű karmestereket). A koncertmester 1950-53-ig Benedek Zoltán gépészmérnök (tanársegéd), 1953-58-ig Pongor Gábor vegyészmérnök (adjunktus) volt.

Benedek Zoltánnak a szakszervezet segítségével sikerült az egyetem énekkarát is feltámasztani. Állandó vezetőjéül Pásztai Miklóst kérték fel.

A zeneteremből, a K.I.22. helyiségből 1952-ben oktatói klubot létesítettek. (Az érdeklődés hiánya miatt e helyiségből rövidesen szakszervezeti tanácsterem, végül több iroda lett). A zenekar pincehelyiségekben, az „R” épület azóta elfalazott zsbongóiban és a K.I.1. tanácsterem előterében próbált.

A próbaterem hiánya miatt a zenekar létét a széthullás veszélye fenyegette, de néhány lelkes taggal mégis tovább működött az együttes. Benedek Zoltán így emlékezik ezekre a nehéz időkre: „*A két zongorát, a nagy hangszereket, a kottákat Pattantyús professzornak a Stoczek utcai épületben lévő tanszéke alatti pincehelyiségbe (volt óvóhelyre) vittük, ahol egy-két évig próbálhattunk, s napközben kamarázhattunk is. Később két évre a központi épület egyik nagy pincehelyisége volt a próbaterem.*

A Műegyetem központi épületének díszterme a háborús sérülések miatt évekig használhatatlan volt. A hangversenyeket egy ideig az Aud. Max. tanteremben, egy alkalommal pedig az „A” épület akkor meglévő színháztermében tartottuk.”



*Kamarazene a zeneteremben (1954) – A zongoránál „Patyi bácsi”,
a vonósok balról jobbra: Pongor Gábor vegyész mérnök, Kertész József,
Benedek Zoltán, Melles Gyula, Fekete Kálmán - valamennyien gépészmérnökök*

A zenekar tanári képviselete a Kultúrbizottságban

Az Egyetemi Tanács határozata alapján 1952-ben „a hallgatók kultúrigényei kielégítésének és szabadidejük tervszerű felhasználásának az elősegítésére” a karok részéről kijelölt egy-egy személyből, a párt, a DISZ és a szakszervezet küldötteiből Kultúrbizottság alakult. A Gépészmérnöki Kar - nem véletlenül - Benedek Zoltán adjunktust, a zenekar tagját jelölte a Kultúrbizottságba, ahol ő a bizottság elnökének, dr. Pap Ferenc professzornak (Geológia Tanszék), valamint a szakszervezet küldöttének támogatásával képviselte a zenekar érdekeit a bizottság többi tagjával szemben. Pap Ferenc professzor a zenekart, az énekkart, a táncsoportot és a színjátszó együttest nemcsak lelkesen támogatta, hanem elkísérte minden kirán-

dulására, vidéki útjára, s gondosan kimunkált helyrajztörténeti és geológiai útleírásokat is készített számukra.

1952 után méltóbb helyen, a Műegyetem Hadmérnöki Karának átadott, volt Lónyai utcai Református Gimnázium épületének színháztermében tartotta hangversenyeit az együttes. A háború után első alkalommal 1954 márciusában volt ismét lehetőség hangverseny rendezésére a központi épület újjáépült dísztermében.

1955 nyarán a zenekar és az énekkar két hangversenyt tartott Veszprémben, a Kisfaludy Kultúrházban. Az operaestet Pászti Miklós és Csík Miklós, a zenekari estet Rozsnyai Zoltán vezényelte, melyen a fuvolaszólista Lévy Zsigmond esti tagozatos egyetemi hallgató volt.

1956

A krónikus próbaterem hiány miatt 1956 őszén Ádám Sándor /sz. 1935/, a zenekar akkori ifjúsági elnöke az egyetem várbeli, Hess András téri diákszállójában csaknem teljesen új tagokkal újjászervezi a zenekart. Ez az újjászervezett együttes költözött vissza 1957-ben az egyetemre.

A zenekar nem légüres térben élt. Sor-sa azonos volt az egyetem s az ország sor-sával. 1956. október 23-án a zenekari nap-lóba, mely többek között a próbákon részt-vevők jelenléti íveit is tartalmazta, a követ-kező bejegyzés került: „Ma este a zeneka-ri próba a tüntetés miatt elmarad.”

1957-ben az egyetem a díszterem felet-ti helyiségeket (volt Honvédelmi Tanszék) a kultúr-csoportok rendelkezésére bocsá-totta.

Mint az egyetem egész területén, a nehezen megszerzett próbateremben is volt házkutatás fegyverek és propaganda-anyagok után, a zenekar mégis megőrizte az emlékeket, például egy összehajtogatott nagy plakátot, a Magyar Egyetemisták és Főiskolások Egységes Szervezete műegye-temi kiadványát. Ezen egy esküre emelt kézfej volt, alatta a felirat: „Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk”.

1956 őszén Rozsnyai Zoltán karmester külföldre távozott. A vezetőség a Népmű-velési Intézet zenekari előadóját, Cser Gusztávot (1920-1986) hívta meg karmes-ternek.

Az 1956 szeptemberében elhunyt Pat-tantyús-Ábrahám Géza professzor utóda-ként a zenekar dr. Reuss Endre pro-fesszort, a Gépészmérnöki Kar akkori dékánját kérte fel tanárelnöknek.



Reuss Endre, dr. (1900–1968): gépészmér-nök, egyetemi tanár, a műszaki tudományok doktora (1952). Oklevelét a Bp.-i József Mű-egyetemen szerezte (1922), ezután két évig a műszaki mechanika tanszéken volt tanár-segéd, közben matematikát oktatott a Ludovika Akadémián. 1924-től 1950-ig a Fővárosi Gázműveknél mérnök, majd mű-szaki tanácsos. 1950–53-ban a Vegyiműve-ket Tervező Nemzeti Vállalat tervezési osz-tályát vezette, 1953-tól haláláig a Műszaki Egyetem műszaki mechanika tanszékén egyetemi tanár. 1955–57-ben a Gépészmér-nöki Kar dékánja volt. 1957-ben a Műegye-temi Zenekar tanárelnöke csupán egy évig, mivel ezt a funkciót - az egyesületek betiltá-sával egyidejűleg - megszüntették.

1957-ben került sor a zenekar hatvan-éves fennállását megünneplő hangver-senyre, amely 1956 őszén elmaradt. Ez a hangverseny a zenekar történetének egyik kiemelkedő eseménye volt.

(A 60. évfordulótól kezdve minden ötödik évben sor került az alapítás jubile-umának megünneplésére, hol a Zeneaka-démia Nagytermében, hol a Műegyetem Dísztermében. A későbbiekben a 75., 80. és a 100. évfordulóról bővebben lesz szó.)

A 60. évforduló ünneplése

A jubileumra díszes meghívó füzet készült, amely tartalmazta a zenekar rövid történetét is. A történetet hosszas adatgyűjtő munka és előtanulmányok után Ádám Sándor, a zenekar ifjúsági elnöke írta meg. A szakszerű műsorismertetésért a Népművelési Intézet, a kizárólag magyar művekből összeállított műsorért és a zenekar történetének a politikai megtorlások időszakában merésznek tűnő nemzeti hangvételű megírásáért pedig a professzorok egész sora elismerését fejezte ki. A hangverseny fővédnöke Kodály Zoltán volt, aki szintén elismerően szólt az együttesről.

Az ünnepi műsor a himnusszal kezdődött. Az ünnepi beszédet dr. Reuss Endre tanárelnök, a Gépészmérnöki Kar akkori dékánja tartotta. A műsor első felében Cser Gusztáv vezényletével Erkel: Hunyadi László nyitánya, Liszt: Esz-dúr zongoraversenye hangzott el, Zempléni Kornél közreműködésével. A műsor második felét Kenessey Jenő vezényelte. Ennek műsora Bartók: Este a székelyeknél, Erkel: Hazám, hazám, Kodály: Toborzó (Melis György), Liszt: A munka himnusza (Radnay György és a Pászti Miklós által vezetett Műegyetemi Énekkar), Berlioz: Rákóczi induló. A Kossuth rádió riportot és hangképeket közölt e nagyszabású zenei eseményről.

Díszvendégként jelen volt Ruzitska Lajos volt MÁV főtanácsos, a zenekar egyik alapító tagja, aki még a 65. és 70. évfordulón is megjelent személyesen.

1957-ben Cser Gusztávot, a zenekar karmesterét, továbbá Ádám Sándor ifjú-

sági elnököt és Benedek Zoltán adjunktust miniszteri dicsérő oklevéllel tüntették ki.

Mivel 1958-ra a tanárelnöki funkció hivatalosan megszűnt, de a vele járó teendők nem, Benedek Zoltán adjunktus, Pattantyús-Ábrahám Géza tanítványa és kamarapartnere, tényleges zenekari tagként lett az együttes tanári támogatója.

E korszakban a Műegyetemi Zenekar patinás nevét is többször megváltoztatták. Többek között a „Budapesti Műszaki Egyetem KISZ Zenekara” nevet viselte az együttes, amikor a KISZ szervezet lett a fenntartója (1957-től), majd később a hivatalos megnevezése a „Budapesti Műszaki Egyetem Szimfonikus Zenekara” lett.

Bérletsorozat műegyetemistáknak

1958-tól 1961-ig minden tanévben négy-hat hangversenyből álló bérletsorozatot rendezett a zenekar, elsősorban műegyetemi hallgatók részére. A közreműködő művészek között Kistétényi Melinda, Kocsis Albert, Kovács Dénes nevét találhatjuk. A hangversenyeket színesebbé tette a Közgazdaságtudományi Egyetem Vegyeskarának és a Műegyetem Énekkarának rendszeres közreműködése.

1958-ban a zenekar három tagjából (Benedek Zoltán, Melles Gyula, dr. Pongor Gábor) és egy orvosból (dr. Berndorfer Alfréd) álló vonósnégyes felkérésre önálló hangversenyt adott a Csehszlovák Kultúra Házában, ahol Adalbert Jirovez Op 3 No 1 vonósnégyesét is játszották. A mű ismeretlen volt a cseh zenei körökben, így nagy sajtóvisszhangja lett Prágában ezen felfedezésnek.

1958 tavaszán az Országos Egyetemi és Főiskolai Kultúrverseny megnyeréséért a művelődési miniszter „a Szocialista Kultúráért” kitüntetését adományozta a zenekarnak, s a zenekar közel húsz tagjának.

1958-ban a zenekar koncertmestere, dr. Pongor Gábor adjunktus Prágában halálos autóbalesetet szenvedett. Utódja dr. Halász Ferenc (1914-1991) lett, aki az egyetem gazdasági igazgatóságán volt pénzügyi előadó. Bár 1957-ben forradalmi tevékenysége miatt elbocsátották az egyetemről, de a zenekarnak továbbra is tagja maradt. 1958-tól a Nemzeti Múzeum gazdasági vezetőjeként tevékenykedett.

Vállalkozó szellemű tagokból kis népi zenekar is alakult. A népitánc csoportot kísérték budapesti és vidéki szereplésin igen nagy sikerrel. A kíséret hangszerelését Cser Gusztáv vállalta.

Szlovákiai jutalomutazás

Fényképalbum örökítette meg a zenekar 1960 augusztusában lezajlott, ötnapos, szlovákiai kirándulását, amelyet Ádám Sándor szervezett a zenekar részére Kassa-Losonc-Rozsnyó-Dobsina útvonalon a Magas Tátrába.

A zenekart elkísérte felvidéki útjára Sváb János docens, tanszékvezető, a Kultúrbizottság akkori elnöke is.

A hatvanas évek

1962 elején a díszterem feletti próbatermekből megkezdték a Szkéne Színház kialakítását. Az eredetileg 10 napra tervezett átalakítás másfél évig tartott. A három tereméből kettőt színházi előadótéremmé

alakítottak át, egyet a zenekar próbatermének jelölték ki. A zeneterem akkori képe szinte háborús emlékeket idézett fel a szemlélőben. Próbákat nagyon ritkán lehetett tartani az állványok és a törmelékek között. A mostoha körülmények miatt sokan elkedvetlenedtek, s a 45 főnyi zenekarból alig maradt csak egy kicsiny, a jövőben bizakodó csoport.

1963 őszén végre megkezdhetette az együttes a rendszeres próbákat az újjávarázsolt zeneteremben. Újra lendületet vett a zenéhez értő egyetemi fiatalok szervezése. 1964 őszén - Cser Gusztáv kezdeményezésére - az együttes tagjai megszervezték a zenebarátok körét.

Együttműködés az ÉDOSZ Zenekarral

A hatvanas évek közepétől egyre inkább érezhető volt annak a negatív hatása, hogy Cser Gusztáv egyidejűleg az ÉDOSZ Szimfonikus Zenekar vezetője is volt. A két együttes tevékenységének az összehangolása eleinte hasznára volt a Műegyetemi Zenekarnak. A zenekari tagok sokszor kölcsönösen kiegészítettek a másik zenekarban. Dr. Halász Ferenc is egyidejűleg látta el mindkét zenekar hangversenymesteri teendőit.

Az együttműködés során a két zenekar koncertműsorát is összehangolták, így lassan a Műegyetemi Zenekar az ÉDOSZ zenekar árnyékává vált. Furcsa paradoxon, hogy mindez akkor következett be, amikor a Műegyetemi Zenekarba szokatlanul nagy számban jelentkeztek magas színvonalú hangszer tudással rendelkező műegyetemi hallgatók.

Lelkes, ifjú koncertmester a Műegyetemi Zenekar élén

1966 tavaszától Szebényi Endre /sz. 1946/ lett a zenekar ifjúsági titkára, helyettese és segítőtársa Kovács Tamás volt, mindketten villamosmérnök-hallgatók. Ősszel, a tanév kezdetén, felelevenítve a zenekar első fél évszázadának hagyományát, végigjárták a nagy létszámú egyetemi előadásokat, elsősorban az első és a második évfolyamokon, és eredményes toborzást végeztek a zenekar egyetemista létszámának emelésére. Tevékenységükben számíthattak néhány zenét szerető tanár, így Füzessy Zoltán egyetemi docens és Hajdu Gyula egyetemi adjunktus segítőkézségére, valamint a KISZ Kultúr-bizottságában dolgozó Wiegmann Alfréd és Varga Tamás támogatására is.

Miután dr. Halász Ferenc koncertmester elhagyta a zenekart, 1967 őszén - az együttesben zenélő, mérnökhallgató bátyja biztatására - az együttes új koncertmestere egy fiatal, lelkes zeneakadémista hegedűs, Környei Mátyás (1949-1995) lett. A Műegyetemi Zenekarnak az átmeneti visszaesés utáni ismételt fellendítése jórészt az ő fáradtságot nem ismerő munkájának és a zenekari tagok lelkesedésének köszönhető. Működése idején a zenekar mind színvonalában, mind létszámában erősödött, és hosszú időre stabilizálódott. Környei Mátyás fiatalos lendülettel és nagy zenepedagógiai érzékkel végezte koncertmesteri tevékenységét, melynek következtében először a kamarazenei tevékenység lendült fel ismételten. 15-20 tagú vonós kamarazenekar is alakult,

amely a nagy szimfonikus műveket magában foglaló műsorok kiegészítéseként rendszeresen szerepelt a nagyzenekar hangversenyein.

Klubestek, nyaralások, karmesterváltás

Újjáéledt a zenekari klubestek hagyománya is. Ezeket az összejöveleteket a zenés, táncos szórakozáson kívül könnyed kamaramuzsikálás, valamint a zenekar tagjaiként akkor még csak szárnyait bontogató Halmos-Sebő duó produkciói színesítették. A zenekari tagokat segítettek közösséggé formálni a rendszeresen megszervezett nyári zenekari táborok, eleinte Balatonlellén, később Balatonkenesén, s a közös kirándulások, evezőstúrák is.

A zenei színvonalában és létszámában megerősödött együttes létérdeke volt, hogy működésében és műsoraiban függetlenné váljon az ÉDOSZ zenekartól, de a kialakult helyzet miatt ez csak karmesterváltással volt megvalósítható. Hosszú, vitákkal terhes mérlegelés után a zenekar ifjúsági vezetői és az együttes magját képező, csaknem teljesen műegyetemi hallgatókból álló kamarazenekar tagjai úgy döntöttek, hogy az egyidejűleg két zenekart is vezető Cser Gusztáv karmesterük től - zenei érdemei elismerése mellett - megválnak. A döntés helyességét a Műegyetemi Zenekar sorsának további alakulása igazolta.

1969 januárjától Oberfrank Géza /sz. 1936/, az Operaház karnagya lett a zenekar első karmestere. A másodkarmesteri feladatokat egy fiatal karmester, Módos Tamás látta el.



*Az 1968. évi Keszthelyi Helikon ünnepségen szereplő,
nagyrszt műegyetemi hallgatókból álló kamaraegyüttes, vezényelt Cser Gusztáv*

A Szentendrei Teátrum négy nyara

Az új karmester igen nagy és szokatlan feladat elé állította a zenekart. Felkérte az együtttest, hogy működjön közre a Szentendrei Teátrum előadásain. A szabadtéri színház művészeti vezetője Békés András, a zenei vezetője Oberfrank Géza volt.

A négy évadban több, mint 40 színházi előadáson vett részt a zenekar, csupán néhány operaházi fúvóssal kiegészítve.

Az előadásoknak igen nagy sikere és jelentős sajtóvisszhangja volt. 1970-ben a Művelődési Minisztérium az előadássorozatot nívódíjjal jutalmazta. Az előadások díszletei és egyéb emléktárgyai ma már megbecsült múzeumi tárgyak Szentendrén. Elmondható tehát, hogy ebben az időszakban a Műegyetemi Zenekar a magyar színház- és kultúrtörténet jelentős eseményének volt részese.

Az első nyári évad két műsora, a „Comico-Tragoedia”, valamint a „Pikko herceg és Jutka Perzsi” volt. A két darab szövegét - eredeti, XVII-XVIII. századi, magyar nyelvű töredékek alapján - Békés István öntötte formába. A „Comico-Tragoedia” zenéjét korabeli zenékből Oberfrank Géza állította össze, a „Pikko herceg...” zenéjét Vujicsics Tihamér szerelte. A két darabban többek között Basilides Zoltán, Básti Lajos, Hantos Balázs, Konrád Antal, Mádi Szabó Gábor, Maros Gábor, Psota Irén, Szabó Gyula, Sztankay István, valamint Békés András osztálya, a Színház- és Filmművészeti Főiskola akkori végzős hallgatói szerepeltek.

1969 őszétől az ifjúsági titkár Márkus László /sz. 1949/ lett, helyettese Goitein Miklós volt (villamosmérnök-hallgatók).



*A Főtérről nyíló Görög utcában
tömörült a „Pikkó hertzeg...” zenekara.
(Középen Sztankay István színművész,
tőle jobbra hegedűvel Locsmándi Gábor
műegyetemi tanársegéd.)*

A Szentendrei Teátrum további három évadjának minden szervezési feladata az új ifjúsági vezetőpáros gondja.

1970 nyarán változatlanul műsoron maradtak az előző nyári színművek, de ezek mellett 1971 és 1972-ben Paisiello „Botcsinálta bölcsek” című vígoperája és a Békés István által feldolgozott szövegre épülő, Vujicsics Tihamér zenéjével kísért mű „A szűzesség acéltüköre” is szerepelt a Teátrum műsorán. A Paisiello opera színlapján olvasható nevek: Dunszt Mária, Hantos Balázs, Kalmár Magda, Miller Lajos és Várhelyi Endre.

Bár a zenekar a teátrum előadásain Oberfrank Géza vezénylete alatt játszott,

1970-től az ő javaslatára Módos Tamás /sz. 1943/, az Operaház fiatal korrepetitóra, később karmestere veszi át a zenekar vezetését. 1973-ig vezeti a zenekart Pethő Zsoltnak, az Operaház ifjú művészenek a segítségével. Szükség esetén az ifjúsági titkár, Márkus László is gyakran a karmesteri pult mögé állt a próbákon.

1971-ben - tanulmányi elfoglaltsága miatt - Környei Mátyás megvált a zenekartól. A 75. jubileumi koncerten már Szentey Klára volt a hangversenymester. (Őt egy év múlva, szintén egy évre, Reischl Márta követte a koncertmesteri székben.)

A 75 éves jubileum

1971. március 20-án nagy sikerű hangversennyel ünnepelte az együttes a Zeneakadémia Nagytermében - Módos Tamás vezényletével - a zenekar alapításának 75 éves jubileumát. A műsor: Beethoven „Egmont-nyitány”, Liszt Esz-dúr zongoraverseny, Kodály „Psalmus Hungaricus”. Közreműködtek: Antal István zongoraművész, Réti József, az Operaház magánénekese és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Kórusa (karigazgató Baross Gábor). A jubileumra az egyetem rektorától százezer forint támogatást kapott a zenekar, ami akkor jelentős összegnek számított. (A kezdő mérnöki fizetés akkoriban havi 2000Ft volt.)

A jubileumi hangversenyre Ruzitska Lajos, a zenekar egyik alapító tagja - betegsége miatt - már nem tudott felutazni Budapestre, így a Műegyetemi Zenekar küldöttsége még az ünnepi hangverseny előtt meglátogatta őt szegedi otthonában.

A Szarajevói Egyetem meghívása

1971. augusztus 23-án a Szarajevói Egyetem vendégeként két hétre Jugoszláviába utazott az együttes. Augusztus 25-én nagy sikerű hangversenyt tartott az egyetem dísztermében. A műsoron többek között Schubert V. szimfóniája szerepelt. Szarajevó után Mostar, Split, Trogir, majd Dubrovnik nevezetességeinek megtekintését biztosították a vendéglátók.

Emberöltőnyi koncertmesteri pálya kezdeté

Módos Tamás - operaházi elfoglaltsága miatt - egyre kevesebb próbán tudott megjelenni, ezért Vékony János, a zenekar ifjúsági titkára (közlekedéskari gépészmérnök-hallgató) meghívta az akkor még csak zeneakadémista Cser Miklóst (Cser Gusztáv fiát) egy próbára. A zenekar egyhangúlag úgy döntött, ő legyen a karmester a továbbiakban.

Pechan Rudolf személyében új koncertmestert avatott a Műegytemi Zenekar 1973 őszén. A zenekar fejlődését alapvetően meghatározó, több évtizedes hangversenymesteri munkásság kezdődött ekkor, mely az együttes egyre szaporodó sikereiben nyert méltó elismerést.

Így 1973 és 1977 között Cser Miklós /sz. 1947/ a vezető karmester és Fenyő Gábor /sz. 1942/ a másodkarmester. Fáradhatatlan művészi és szervező munkájuk eredményeként gyakran havonta tanult be új műsort a zenekar.

Vendégszereplés Drezdában

1975-ben Drezdában három nagysikerű hangversenyt tartott a zenekar, melyeken a szólista Bálint Mária (a hajdani koncertmester, Bálintné Kéri Mária lánya) volt. Hozzá hasonlóan számos ifjú tehetség szerepelt ebben az időben hangversenyeinken (például Kocsis Zoltán és Ránki Dezső).

A zenekar által az R-klubban szervezett komolyzenei klub olyan nagy sikert aratott, hogy Vékony Jánost, aki 1972-1975-ig a zenekar ifjúsági titkára, a KISZ Bizottság a lelkes munkájáért jutalomban részesítette. Egy hónapos finnországbeli munkavállalási engedélyt és kéthetes üdülést kapott.

1973-ban jelentkezett a zenekarba hegedűsnek Balás Miklós villamosmérnök-hallgató. Példátlanul nagy szorgalommal és lelkesedéssel vett részt a hálátlan szervezési munkákban. Szinte rögtön, a belépése után átvette a kottatáros feladatát. Rendezte a kottatárat és a szertárat. Az ő érdeme a hagyománnyá váló evezóstúrák, majd nyári táborozások kezdeményezése. A szervezést később Soós József, a csellószólam vezetője vette át tőle.

Az alapítás 80. évfordulója

1976. április 11-én tartotta a zenekar a Zeneművészeti Főiskola Nagytermében 80 éves jubileumi hangversenyét. A műsor: Brahms „Akadémiai nyitány”, Schumann a-moll zongoraverseny (Ránki Dezső), Kodály „Psalmus Hungaricus” (Korondy György és a KISZ Központi Kórusa, karigazgató Lantos Rezső).



Pattantyús-Ábrahám Géza 100. születésnapján rendezett emlékhangverseny, vezényelt Tihanyi László és „Pati bácsi” unokája, Pattantyús-Á. Károly gépészmérnök és karvezető

A karmesterváltások és az építkezés korszaka

1976 végén Cser Miklós bejelentette, hogy nem vállalhatja tovább a zenekar vezetését, mivel a szegedi operatársulat karmestere lesz.

1977-ben Kovács János, 1978-ban Dénes István, 1979-ben Török Géza volt a karmester.

A zenekar az egyre sikerebb Szkéné Színház mellől kiszorult a K.78-as - többekévéssébbé ideális lehetőségeket nyújtó - próbateremből, és azóta, mintegy 30 éve, az Építészmérnöki Kar segítségével különböző rajztermekben próbál. A karmesterváltások, a vándorlások, a főként eleinte meglehetősen kényelmetlen elhelyezés megviselték az együttest, a tagság létszáma kamarazenekar méretűvé zsugorodott.

Ezen a mélyponton, 1980-ban lett a zenekar karmestere Tihanyi László /sz. 1956/ zeneakadémista, aki zeneszerzői és karmesteri oklevelének megszerzése után előbb a Bartók Béla Zenei Szakiskola tanára, majd a Zeneművészeti Főiskola tanára, rektorhelyettese és neves zeneszerző lett. Jó hangulatú próbáival, humorával a mostoha körülmények ellenére újra kedvet csinált az együttmuzsikáláshoz.

1980. április 4-én a zenekar részt vett a Műszaki Egyetem ünnepségén, amelyet a Pesti Vigadó Nagytermében rendeztek. Ekkor fejezték be a Vigadó felújítását, így a Műegyetemi Zenekar volt az első szimfonikus együttes, mely az újjáépített Vigadóban fellépett.

Pattantyús professzor 100. születésnapjáról 1985. december 9-én egy ünnepi koncerten emlékezett meg a zenekar.



A 80. évforduló - Ünnepi koncert a Zeneakadémián, vezényelt Cser Miklós, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus, szólót énekelt Korondy György, közreműködött a KISZ Központi Kórusa (karigazgató Lantos Rezső)

Az emlékhangversenyt számos külföldi egyetem professzora is meghallgatta. Közülük kettővel a zenekar cserelátogatásáról sikerült megegyeznie Benedek Zoltánnak. 1986 novemberében a Karlsruhe-i Egyetem Zenekara, majd 1988 júliusában a Wrocław-i Műszaki Egyetem énekara volt az együttes vendége. (Végül Karlsruhe-ban a Műegyetemi Énekkar, Wrocławban a zenekar szerepelt.)

Utazás Wrocławba

Ennek eredményeként 1986 decemberében wrocław-i látogatása során az együttes négy hangversenyt tartott, Tihanyi László vezényletével. A lengyelországi látogatásra a MÁV Szimfonikus Zenekar különkocsijain utazhatott a zenekar.

1987 áprilisában az együttes részt vett a VIII. Országos Szimfonikus Zenekari

Fesztiválon, Szolnokon. A zenekar fellépéséről a Muzsika 1987. júliusi számában elismeréssel írt Halász Péter.

1987. november 7-én a zenekar vendége volt az amerikai Duke University Wind Symphony zenekar. Nagysikerű hangversenyen mutatkoztak be a díszteremben, melyen részt vett a budapesti Amerikai Nagykövetség több tagja is. Az amerikai zenekaron kívül a Műegyetemi Zenekar és az Énekkar is szerepelt.

1987. Szolnok, vezényelt Tihanyi László



Az Operaház nyugalmazott karmestere a zenekar élén

1988-ban Dóry Dénest (1931-1994), az Operaház nyugalmazott karmesterét választotta az együttes új karmesterének, egyrészt szakmai tudása miatt, másrészt abban a reményben, hogy nyugdíjas zenészként talán teljes energiáját a zenekarnak tudja szentelni.

A zenekar nem is csalódott. Karizmájával, lelkes munkájával, eredményes próbáival és a repertoár bővítésével összekovácsolta a zenekart. Dóry Dénes jó próbáinak hírére sokan visszatértek a régi tagok közül, így egyre nőtt a zenekar létszáma. Ismét sok egyetemi hallgató jelentkezett a zenekarba. Olyan mértékben kibővült az együttes létszáma, hogy a hangversenyekre nem kellett kisegítő zenészeket hívni. Teljes és jó fúvósgráda és elegendő számú vonós gyűlt össze a zenekarban.

A zenekar fejlődését az is lényegesen segítette, hogy az 1988/89-es években az egyetem rektora a zenekari próbákra engedélyezte a díszterem használatát.

Külföldi együttesek Budapesten

1988 júniusában a bécsi Műegyetem zenekara látogatott Budapestre. A díszteremben tartott hangversenyük egyik számát - az Egmont-nyitányt - a két zenekar egyesítve, közel 120 fős létszámmal adta elő. A rádió riportot készített a hangversenyről.

Júliusban a zenekar 10 napra látta vendégül a wroclawi Műegyetem Énekkarát. Számukra két hangversenyt (a vári múze-

um kupolatermében, Szentendrén) és egy stúdiófelvételt szervezett. A lengyel énekar egy latin misét is énekelt a békásme gyeri új templomban, azon az ünnepi misén, amelyen egy Csesztochovába induló gyalogos zarándokcsoportot búcsúztattak. Ez a zarándoklat annak emlékére történt, hogy 600 évvel azelőtt indult el Mária-nosztráról tizennyolc pálos rendi szerzetes, hogy Czesztochovában megalapítsa a fényeshegyi kolostort, a lengyel vallásosság központját.

1988 őszi félévében Budapestre érkezett a zenekar régi tagja, majd néhány évig volt karmestere, Székely (Shelley) István gépészmérnök, aki a karácsonyi koncert két számát, Beethoven Egmont-nyitányát és Hegedűversenyét (a szólista Bálint Mária volt) vezényelte.

Vendéglátás Bécsben

1989. tavaszán az 1984-ben alakult Bécsi Műegyetemi Zenekar meghívására nagyszerű hangversenyt adott a zenekar a Bécsi Műszaki Egyetemen. A műsor: Mendelssohn „Hebridák nyitány”, Weiner f-moll szerenád, Dvorak IX. szimfónia.

A hangversenyen csaknem teljes létszámban megjelent a bécsi egyetem tanári kara, a rektor üdvözölte a zenekart.

A bécsi látogatás során Bécs város főpolgármestere ünnepélyes fogadást adott a városháza magyar és osztrák lobogókkal feldíszített dísztermében. Bécs város főpolgármestere üdvözlő beszédében örömet fejezte ki, hogy „a világ egyik legrégebbi műszaki egyeteme (az első német nyelvű műegyetem) vendégül láthatja a legrégebbi műegyetemi zenekart”.

A zenekarban aktívan zenélő hajómérnök-tanárelnök

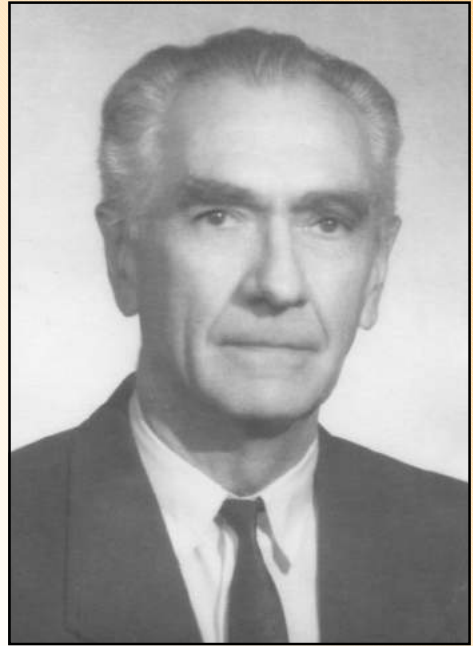
1989 óta ismét van hivatalosan is tanárelnöke a Műegyetemi Zenekarnak, dr. Benedek Zoltán gépészmérnök, műegyetemi tanár személyében. Zenekari pályafutása csaknem teljesen felöleli „az első évszázad második ötven év”-ét, hiszen 1949 óta tagja az együttesnek.

Volt hegedűsként koncertmester, volt ifjúsági elnök, 1957 óta a brácsaszólam tagja. Mint tanárelnök nem ismer a zenekarral kapcsolatban lehetetlent. Ha kell tárgyal, anyagi támogatást szerez, rendben tartja a hangszer- és kottatárat, levelez külföldi egyetemek zenekaraival, gyűjti a zenekar múltjának emlékeit, írja a zenekar történetét, s ha kell, kottát is másol. Közvetlen szakmai és zenei kapcsolata Pattantyús-Á. Géza professzorral, mérnökgenerációk avatott nevelőjével azt jelentette, hogy megvalósulhatott a tanárelnök elődök által képviselt eszmeiség töretlen folytatása. Helyettese, dr. Locsmándi Gábor, az Urbanisztikai Intézet egyetemi tanára, a zenekar hegedűs tagja.

1989. október 17-én a zenekar által vendégül látott holland Universiteit Twente (Enschede) zenekara hangversenyt tartott a Váci Zeneiskola nagytermében, 19-én a Műegyetem dísztermében.

Enschede-i meghívás

1990. áprilisában az Enschede-i Egyetem Zenekara látta vendégül az együttest. A Leeuwardenben és Enschedében tartott hangversenyekről a holland sajtóban elismerő cikk jelent meg.



Benedek Zoltán, dr. (1928) okleveles gépészmérnök. A Budapesti Műszaki Egyetemen gépészmérnöki oklevelének megszerzése után, 1950-ben tanársegédként kezdi meg szakmai munkáját a dr. Pattantyús-Á. Géza vezette Vízgépek Tanszéken. Az 1954-71 közötti években másodállásban a Magyar Hajó- és Darugyár tervezője, majd két évig a Vízgazdálkodási Kutatóintézet tud. munkatársa. Ösztöndíjasként egy tanévet a Norvég Műszaki Egyetem, egy félévet a Glasgowi egyetem hajókísérleti intézetében végez tudományos kutatómunkát.

1989-94 között az egyetem Járműgépészeti Intézetének igazgatója. 1995 év végén egyetemi tanárként vonult nyugdíjba. 1949 óta a zenekar hegedűse, majd brácsása. Volt koncertmester, ifjúsági elnök. 1989 óta a zenekar tanárelnöke. Az 1965/66-ös tanévben a Norvég Műszaki Egyetemi Zenekar és a Trondheim városi Collegium Musicum zenekar tagja.



*1991. október 11-én a BME Közlekedésmérnöki Karának jubileumi ünnepsége,
vezényelt Dóry Dénes*

A kilencvenes évek jelentősebb eseményei

1992. május 11-én az F.I.P. Symposiumának megnyitóján hangversenyt tartott az együttes a Budapesti Kongresszusi Központ Nagytermében, Tallián Dániel főiskolás fagottművész szólójával (édesapja jelenleg is az együttes klarinétosa, de korábban nagyapja is játszott a zenekarban).

1992. június 17-21 között a zenekar vendége volt az amerikai Harvard Egyetem Szimfonikus Zenekara. Május 28-án nagyszerű hangversenyen mutatkoztak be a Zeneakadémia Nagytermében, majd az egyetem vacsorán látta vendégül a két zenekar tagságát a Fészek Klubban.

1992 ősztől - Dóry Dénes betegsége miatt - ismét Cser Miklóst kértük fel a zenekar vezetésére.

A „Műegyetem 1956 Alapítvány” meghívására először 1992-ben vett részt az

együttes az október 22-i ünnepségen, melyen a Himnusz és Beethoven Egmontnyitányát játszotta. A fellépés az állami rendezvényre nyilvánított megemlékezésen a zenekar visszatérő programja lett.

1993. október 31-én a kőbányai „Mindeni templomában” és november 1-én a díszteremben a Műegyetemi Énekkarral közös, halottak napi hangverseny volt.

1994. márciusában az Egyetemi és Főiskolai Zenekarok Fesztiválján, az Orvosi Egyetem Nagyvárad téri dísztermében Beethoven I. szimfóniáját és J. Haydn Ariadne Naxosban című művét adta elő az együttes.

Október 19-22 között a kielii Christian Albrechts Egyetem Kamarazenekara volt a zenekar vendége. Gödöllőn, Dunakeszin és egy kőbányai templomban szerepeltek.

1994. november 7-én Pechan Rudolf vezényletével és Környei Zsófia fellépésével gyertyafényes hangversenyt tartott a Műegyetemi Zenekar Dóry Dénes emlékére, aki ez év nyarán húnyt el.

1994 őszén, Cser Miklós ajánlására, az együttes Bartal László /sz. 1962/ operaházi dirigenszt kérte fel karmesterének.

Német és francia vendégek

1995. február 11-21 között vendégül látta az együttes a Düsseldorf-i Egyetem Szimfonikus Zenekarát. A vendégek egy hangversenyt a díszteremben, egyet Gödöllőn a Szent István Egyetem Aulájában tartottak. Az egyetemi hangversenyen a rektor is köszöntötte a vendégeket.

Március 3-a és 7-e között a Compiègne-i Műegyetem Kamarazenekara

járt Budapesten. Március 6-án a díszteremben tartottak hangversenyt, melyen az egyetem nevében a BME francia szakának vezetője köszöntötte a vendégeket.

Március 14-én az ELTE Egyetem téri központi épületében Dohnányi Ernő Cselőversenyét adta elő a zenekar az Egyetemi és Főiskolai Zenekarok Fesztiválján. A szólista, az együttes koncertmesterének zeneakadémista fia, Pechan Dávid volt.

Látogatás Franciaországban

1995. március 25-én a díszteremben tartott nagyszerű hangversenyt megismételte a zenekar Franciaországban, április 4-én a Compiègne-i, 6-án az Amiens-i St. Germain templomban, a Compiègne-i Műszaki Egyetem rendezésében.

Hangverseny a Budapesti Kongresszusi Központban 1992. május 11-én, vezényelt Pechan Rudolf, a szólista Tallián Dániel volt





Próba a Compiègne-i katedrálisban 1995-ben

Május 18-án a Budapesti Városháza dísztermében Pechan Rudolf vezényletével játszott az együttes Sturcz András diplomahangversenyén. Csajkovszkij Rokoko variációk című művét szólaltatták meg.

1996. február 18-án a díszteremben nagyszerű keringőestre került sor, báliruhás táncosok közreműködésével. Március 28-án Bartal László vezényelte az egyetem dísztermében tartott hangversenyt. Ennek műsora újra hallható volt az Egyetemisták, Főiskolások Tavaszi Fesztiválja keretében április 13-án a Zeneakadémia Nagytermében, telt ház előtt, Cser Miklós vezényletével.

Vendégek Finnországból

1996. április 2-án a díszteremben nagyszerű hangversenyt tartott a Helsinkii Műszaki Egyetem 1922-ben alakult 86 tagú zenekara.

A meghirdetett műsor után a zenekar fűvészaiból alakult „tűzoltózenekar” zenei paródiákat adott elő, kirobbanó sikerrel.

A zenekar első utazása a franciaországi Belfortba

A franciaországi Belfortban pünkösöd idejére szervezik meg a FIMU (Festival International de Musique Universitaire) rendezvényét, vagyis a Nemzetközi Egyetemi Zenei Fesztivált. A világ minden tájáról évente találkoznak itt a változatos zenei műfajok alapján a szervezők által meghívott egyetemi zenei együttesek.

Három napon át kavargó a zenei forgatag, a résztvevők több helyszínen zajló számos koncerten mutatkoznak be egymásnak és az odautazó érdeklődőknek, valamint a rendezvényt teljes odaadással felvállaló helybéli lakosságnak.

Az 1996-ban száz éves Műegyetemi Zenekarra a Compiègne-i Műszaki Egyetem szervezői hívták fel a fesztiválrendezők figyelmét, mivel erről a jeles évfordulóról a Műegyetemi Zenekar 1995-ben Compiègne-ben tett vendégszereplésén értesültek. 1996. május 25-én és 26-án két hangversenyt tartott az együttes Belfortban Bartal László vezényletével, igen nagyszámú helybéli közönség előtt. A műsorban elhangzott művek: Rossini „A sevillai borbély” nyitány, Kodály „Galántai táncok” és Csajkovszkij V. szimfónia.

A franciaországi utazás után ősztől a zenekar kizárólag a novemberi jubileumra készült. Benedek Zoltán tanárelnök e könyv szerkesztőjével együtt ez alkalomra összeállította „A 100 éves Műegyetemi Zenekar története” című kiadványt.

A centenárium ünneplése

A Zeneakadémia Nagytermében megtartott jubileum műsora: Elgar „Pomp and circumstance march”, Dohnányi Ernő „Zrínyi-nyitány” (centenárium bemutató), Wagner „Wesendonck dalok” (Sass Sylvia), vezényelt Bartal László; Brahms I. szimfónia, vezényelte Medveczky Ádám.

Pechan Rudolf koncertmester azt javasolta, hogy az első műsorszámban a régi tagok is szerepeljenek. Ezzel a minden kérdésben közösen, többnyire szavazással döntő zenekar tagjai is egyetértettek. Így különösen nagy szervezési munka előzte meg a jubileumot, amelynek eredményeképpen az Elgar mű felduzzadt zenekari létszámmal szólalt meg a Zeneakadémia pódiumán 1996. november 10-én.

A régi tagokkal kibővített 100 éves Műegyetemi Zenekar

Elgar „Pomp and circumstance march” című művét játszotta, vezényelt Bartal László



A Műegyetemi Zenekar ajándéka a magyar zenei közéletnek Dohnányi Ernő 1896-ban, a millenniumi zenei versenyre komponált Zrínyi-nyitánya, melynek világ-bemutatójára a jubileumi műsorban került sor. Ezt a művet a zenekar százéves jubileumára készülve a Széchényi Könyvtárban fedezte fel, és mentette meg a feledés homályától Pechan Rudolf koncertmester és Vámosné Kádár Eszter zenei könyvtáros, a zenekar nagybőgőse.

Az egyetlen, kéziratban fennmaradt partitúrából a szólamok kottáit maga Benedek Zoltán tanárelnök készítette elő másolással, vagdosással, újraragasztással a sokszorosításra. Azóta számítógépen szerkesztve is elkészült a teljes zenekari kottaanyag, egyelőre az együttes saját használatára. A Műegyetemi Zenekar jegyzi a mű első CD felvételét is (2001).

Az együttes becses zenekari emlékei között őrzi Christoph von Dohnányi jubileumra küldött, a fenti felfedezéssel kapcsolatban megfogalmazott levelét, melyet az alábbi gondolattal fejezett be:

„...Sok sikert kívánok Önöknek a jubileumi koncert szervezéséhez, és mindig különösen öröndetesnek találok, ha diákok és professzorok hivatásbeli tevékenységük mellett még a zenélésre is időt találnak.”

A kulturális miniszter kitüntetést adományozott a 100 éves zenekarnak, melyet az ünnepi hangversenyen az egyetem rektora adott át, aki az együttes volt karmestereinek és az akkori zenekari vezetőknél is egyetemi emlékplaketteket adományozott. A 100. jubileumra való készülődés lelkesedése újabb lendületet adott a további évek munkájához.



Ünnepi asztal a koncert után

Az utóbbi tíz év „mérlege”

A Műegyetemi Zenekar az alapítás századik évfordulója utáni években is igen eredményesen működött. Az emlékezetes ünnepi hangverseny után, még ugyanabban az évben két hangversenyt adott, a továbbiakban pedig évente átlag tíz-tizen-négy szereplésre került sor.

2006-ban ez a koncertszám várhatóan tizenegy lesz. Az idei koncerthelyszínek: a Zeneakadémia (5 alkalommal), a Műegyetem aulája (3), a Gellérthegy (2), a Szent Imre Templom (az 1956-os forradalom 50. évfordulójának előestéjén, október 22-én). Öröndetesen sok fiatallal az idén is tovább bővült a zenekar létszáma, és a korábbi évekhez hasonlóan a Műegyetemen tanuló külföldi hallgatók is részt vesznek az együttes munkájában.

Tekintsük át a legutóbbi tíz év legfontosabb, legérdekesebb eseményeit!

Az újonnan épült Magyar Szentek Templomában a Műegyetemi Zenekar tarthatta az első egyházzenei hangvenyt 1997. március 2-án. Ezen Mozart g-moll szimfóniája és a Budapesti Kórossal együtt előadott c-moll miséje hangzott el.

Franciaországi turné

Korábbi kapcsolatok révén 1997-ben újabb meghívást kapott a zenekar Compiègne-be, ahol két koncerten szerepelt. Majd Troyes, a pezsgő városa következett. Ott is felhangzott - többek között - César Franck: d-moll szimfóniája. Pünkösdkor már a franciaországi Belfortban, az Egyetemi Zenekarok Fesztiválján lépett fel az együttes Dvorak Gordonkaversenyével (a szólista Pechan Dávid volt).

A világon először magyarul

1997 júliusában a Szentesi Református Templomban a Műegyetemi Zenekar a Budapesti Vasas Művészeti Együttes Vas Lajos Kórusával együtt a világon először adta elő magyar szöveggel Gluck: Orfe-

usz és Euridike című operáját. Ezt az előadást 1998 januárjában az Óbudai Társaskörben is megismételte az együttes.

1998 májusában a Villányi úti Szent Imre templomban a Budapesti Kórusal Kodály Budavári Te Deum-át adta elő a zenekar.

Két utazás Erdélyben

1998 novemberében Marosvásárhelyen járt a Műegyetemi Zenekar. A marosvásárhelyi Vártemplom Pszalmus Vegyeskara meghívásának eleget téve szerepelt a Kultúrpalotában és a Vártemplomban. E hangversenyeknek igen nagy és kedvező sajtóvisszhangja volt. „Az ódon vártemplomban első alkalommal énekelhettük el zenekari kísérettel az 52. énekünket” (a magyar Himnuszt) - erről a

Búcsúebéd Marosvásárhelyen



tényről a zenekar utólag értesült a sajtóból. A hangversenyek viszonzásaként az együttes a marosvásárhelyi énekkart látta vendégül néhány napra Budapesten. A cserelátogatást a zenekar oboása, Boros András kezdeményezte és szervezte 1999-ben. A látogatás fénypontja a magyar királyi korona megtekintése volt az Országházban. Másodszor 2003-ban járt Erdélyben a Műegyetemi Zenekar tagjaiból alakult kamarazenekar, amely nagy sikert aratott műsorával Baróton, az ottani Zenei Fesztiválon. Mindkét utazásnál a szíves magyar vendéglátás örömeit élvezték.

Jelentős évfordulók

Pechan Rudolf koncertmesteri működésének 25. évfordulóját 1998 decemberében ünnepelte meg a zenekar a díszteremben bensőséges házi ünnepségen, egy szép Bach műsorral. A Műszaki Egyetem Kulturális Titkársága ebből az alkalomból egy hagyományos zsebórával ajándékozta meg a jubiláló koncertmestert, a zenekar tag-sága pedig az órafedél belsejébe a jeles alkalomra utaló emlékszöveget vésetett.

1999 decemberében ismét jubileumot köszöntött az együttes: Benedek Zoltán hivatalosan tíz éves, de gyakorlatilag csaknem fél évszázados tanárelnökségét és zenekari tagságát. Őt Haydn és Mozart művekkel köszöntöttük. A Műegyetem Kulturális Titkársága, a „Műegyetem ‘56 Alapítvány” kuratóriuma és a Műegyetemi Zenekar tagjai közös ajándékot adtak át: egy rövidnadrágos, hegedülő kisfiú bronz alakját, Kutas László szobrászművész alkotását.



Pechan Rudolf /1948/ egy aktív amatőr-kamarazenesz, matematika-fizika tanár harmadik fia. A családban mindenki zenélt, így magától értetődő volt, hogy a közeli Kodály Zoltán Ének-Zenei Általános Iskolába írárták be, ahol Dullien Kláránál kezdett hegedülni. A zenei alapokat Bors Irma tanárnőtől, majd később Csík Miklóstól sajátította el. A zenetanulásnak oly fontos szerepe volt életében, hogy hatodikos korában azért iratkozott át a Dózsa György úti iskolába, hogy onnan könnyebben bejuthasson az I. István Gimnáziumba - annak zenekara miatt. Ez sikerült is. Ebben az időben hegedűtanára Szende Ottó volt. Három fivére hivatásos zenész lett, ő mégis a Budapesti Műszaki Egyetem Villamosmérnöki Karára felvételizett azzal a szándékkal, hogy hangmérnökként marad zeneközelben. Mérnöki munkáját a MAFILM Hangosztályánál kezdte, és azóta is ott dolgozik, a jogutód MAFILM Audio Kft. egyik vezetője. 1970-ben lett tagja a Műegyetemi Zenekarnak, majd 1973-tól ő a zenekar koncertmestere.

Zenei szolgálatok a Műegyetemen a centenárium után

A Műegyetemi Zenekar szokásos, évi szereplésén túl igyekszik eleget tenni a Műszaki Egyetemről érkező valamennyi zenei felkérésnek. Íme néhány ezek közül:

1997. november 8-án az Aulában a MAFC 100. éves jubileumán Beethoven műveket vezényelt Bartal László.

1998. február 17-én a díszteremben a Magyar Mérnök Kamara ünnepségén is játszott a zenekar tagjaiból alakult kamarazenekar. 1998. június 29-én a MTESZ 50 éves jubileumi közgyűlésén, a Kossuth téri székházban adott Mozart koncertet a zenekar.

2000. május 26-án a zenekar közreműködésével szoboravatás volt az egyetem kertjében. Az 1948-ban ismeretlen körülmények között eltűnt és az öntőforma alapján újraöntött „Sebzett hős” (Bory Jenő alkotása) felavatására került sor.

2002. november 28-án a Kozma László professzor szobrának avatása alkalmából rendezett ünnepségen - Tallián András vezetésével - rövid műsort adott a zenekar Fúvós Kamarazenekara.

2005. szeptember 13-án egy gyönyörű helyszínen, a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében tartotta hangversenyt az együttes a világ minden tájáról érkezett tudósvendégek tiszteletére a „Polymers for Advanced Technologies” nemzetközi konferencián (vezényelt Köteles Géza).

Visszatérő program a BME Kulturális Napokon való fellépés tavasszal, ősszel pedig, az 1956. október 22-én a Műegyetem aulájában megtartott hallgatói nagygyűlés emlékére évente rendezett, állami ünnepségen való szereplés. A Himnusz, Beethoven Egmont-nyitánya és a Szózat mindig felhangzik a megemlékezésen.

A Műegyetemi Zenekar dr. Benedek Zoltán tanárelnökkel 2002-ben



Jótekonysági koncertek a centenárium után

Az utóbbi évtizedben - hagyományainak megfelelően - gyakran szerepelt a zenekar jótekonysági rendezvényeken. 1999. március 28-án a XII. kerületi hajléktalannak javára, 2000. november 16-án „A rákos beteg embertársainkért” adott koncertet az együttes, mindkettőt a MOM Kultúrházban.

2001. október 14-én Vivaldi hangversenye a Józsefvárosi Szent József Templomban a „Szent József az idősekért” alapítvány rendezésében, 2001. december 15-én koncert a XI. kerület nyugdíjasai számára a Szent Margit Gimnázium dísztermében adott koncertet az együttes.

2002. január 12-én a Kongresszusi Központban - a Testvérek katolikus rock együttesrel közös jótekonysági koncert a

Heim Pál Kórház javára - Takács Antal „Megszülettél” című rock-oratóriumának előadása (az előző évben részt vett a zenekar ennek a műnek a bemutatóján és CD felvételén is), 2002. november 30-án a „Kiszolgáltatottak” Alapítvány a Művészetért Adventi hangversenye a Vigadóban. Az első részben Szenthelyi Miklós hegedűművész tanítványai léptek fel. A műsor második részében operaáriák hangzottak el a Magyar Állami Operaház Zenekara közreműködésével és Beethoven Egmont-nyitánya a Műegyetemi Zenekar előadásában. Nyolc év szolgálat után ezen a koncerten búcsúzott a zenekartól Bartal László, az Operaház karmestere, aki az együttesnél sikeres éveket hagyott maga után.

Hangverseny előtti főpróba a Vigadóban, vezényelt Bartal László



Közhasznú alapítvány a Műegyetemi Zenekarért

Műegyetemi Zenekar működésének anyagi és erkölcsi támogatására, az egyetemi ifjúság zenei nevelésének elősegítésére, valamint a zenei kulturális örökség megővésére a zenekar pártoló tagjai létrehozták a Műegyetemi Szimfonikus Zenekarért Alapítványt, mely nyílt és közhasznú szervezetként 1999-ben kezdte meg működését. A zenekar fenntartója - 1989 óta - a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Kulturális Titkársága, de köztudott, hogy anyagi lehetőségei korlátozottak és megosztottak. Így az Alapítvány újabban egyre növekvő részt vállal a zenekar folyamatos működésének biztosításában - a társulat szponzorainak nagylelkű támogatásával gazdálkodva.

Az alapítók: dr. Benedek Zoltán tanárnök, Feltein Attila és Kovács Tamás villamosmérnökök, Nagy Attila Balázs villamosmérnök-hallgató és a Szebényi Endre villamosmérnök vezette Compus Kft.

A Kuratórium első elnöke dr. Takács György villamosmérnök, a jelenlegi elnök dr. Tallián András gépészmérnök, a titkár mindvégig Hell Éva építészmérnök volt.

Az Alapítvány először 2004. január 17-én szervezett koncertet a Zeneakadémián. Ezen az estén a zenekar Pechan Rudolf 30. koncertmesteri jubileumát ünnepelte. Dr. Detrekői Ákos rektor és Hell Éva köszöntötte a zenekar népszerű koncertmesterét.

A centenárium után Nagy Attila Balázs elkészítette (www.bme.hu/zenekar) a zenekar honlapját, majd 2004-re létrehozta a Műegyetemi Zenekar sokak által megírgyelt, jegyrendelő programját is.

„Újévi” koncert Belfortban pünkösdkor

2000-ben ismételten járt a zenekar a franciaországi Belfortban, az Egyetemi Zenekarok Nemzetközi Fesztiválján.

Bartal László nem tudott a zenekarral utazni, így vendégkarmester, Presztolánszky András állt a zenekar élén. Két műsort játszott az együttes a nagyszámú érdeklődőnek. Az egyik a St. Christoph székesegyházban hangzott el, ez Csajkovszkij: Rokoko variációk (Mező Balázs cselló) és Dvorak: IX. szimfónia volt. A másik műsorban Strauss zene szólt, ez a hangverseny szinte a bécsi, újévi koncerthangulatot varázsolta a modern előadóterembe, a belforti Atriumba, pünkösdkor...

Vendégek Hollandiából

A Műegyetemi Zenekar 2001-ben vendégül látta az Amszterdami CREA, majd 2003-ban a Bragi Egyetemi Zenekart. Egy hét budapesti zenei és turisztikai program után, sok-sok élménnyel gazdagodva tértek vissza Hollandiába.

Interneten meghirdetett karmesterverseny

Pechan Rudolf - a zenekar életében immáron másodszor - karmesterválogatót szervezett. 2003 januárjában az együttes tíz zenekari próbát szentelt a válogatóra, a zenekar honlapján bejelentkező tíz karmesterjelölt „meghallgatására”.

A válogató eredményeként 2003 februárjától az együttes új karmestere Köteles Géza lett, ő nyerte el a zenekari tagok szavazatainak jelentős részét.



Köteles Géza (1978) Budapesten született. Zenei tanulmányait zongoristaként kezdte. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem karmesterképző (2001) és zeneszerzés (2003) szakán szerzett *summa cum laude* diplomát. 1999-től 5 éven át tanít a győri Richter János Zeneművészeti Szakközépiskolában. Vezeti a szimfonikus zenekart, zeneszerzést, zenetörténetet tanít. 2001. óta a Magyar Állami Operaház vezénylő korrepetitora. Rendszeres résztvevője karmesterkurzusoknak. A 2001/2002-es tanévben a bécsi Universitat für Musik und darstellende Kunst ösztöndíjas vendeghallgatója, emellett párhuzamosan a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Budapesti Tanárképző Intézetében vezeti a vonószzenekart. Rendszeresen készít zongoraátiratokat és hangszereléseket. Magyarországi és külföldi szimfonikus zenekarok gyakori vendégdirigense. 2003 óta karmestere a Műegyetemi Zenekarnak is. Tevékenységének három éve az együttes történetének egyik legsikeresebb időszaka.

Bonyhád, Barót, Belfort

2003-ban a bonyhádi evangélikus templomban felhangzó Bach kantáták, majd az erdélyi Baróti Zenei Fesztiválon való szereplés után indult negyedik sike-

res útjára a zenekar Belfortba új karmesterével, Köteles Gézával. A műsor Mendelssohn „Hebridák nyitány”, a IV. szimfónia és Stravinsky „Pulcinella-szvit” volt.

A bolognai rektor meghívása

A Bolognai Egyetem Kórusa és Zenekara meghívta a Műegyetemi Zenekart a 14. Egyetemi Zenei Fesztiválra (Musica-teneo 2004 „Nuova Europa”). Mivel a 2004-es fesztivál időben éppen követte az EU tíz új tagországának csatlakozását, a rendezők elhatározták, hogy ezt az eseményt egy nagyszabású zenei rendezvény formájában ünneplik meg. Egy önálló koncerten lehetőséget adtak a nemzeti bemutatkozásra is. Az önálló műsor: Erkel „Hunyadi nyitány”, Liszt „Tasso”, R. Strauss „Négy utolsó ének” (Pattantyús Judit, szoprán), Kodály „Galántai táncok”. Vezényelt Köteles Géza.

Zenével az Európai Unióba

A bolognai fesztivál zárókoncertjén - 2004. június 1-én - az Aula Magna di St. Lucia előadóteremben a kétszáz fős nemzetközi kórus (Prágából, Litvániából, Máltáról és Bolognából), a Műegyetemi Zenekar, valamint a vendéglátó zenekar közreműködésével került sor Dvorak „Stabat Mater” című művének előadására. Vezényelt Marco Angius. A szólisták is különböző nemzetek képviselői voltak.

A zenekar a bolognai szereplés főpróbájaként ezt a művet a Máriaremetei Kegyetemplomban május 16-án a Műegyetemi Kórus részvételével (karigazgató Vida Györgyi) szólaltatta meg. A nagy si-

kerű koncerten magyar szólisták (Pattantyús Judit - szoprán, Sebők Mónika - mezzoszoprán, Mukk József - tenor, Asztalos Bence - basszus) szerepeltek.

A bolognai együttesek Budapesten

A Bolognai Egyetem Kórusa és Zenekara 2005 nyarán viszonzta a látogatást. Műsorukkal az egyetem aulájában léptek fel. A vendéglátó a BME Kulturális Titkársága és - az anyagi terhek nagy részét vállalva - a Műegyetemi Szimfonikus Zenekarért Alapítvány volt.

A Postás Bérlet

A Műegyetemi Zenekar 2004 ősztől meghívott résztvevője a Postás Bérlet őszi és tavaszi koncertjeinek, ahol Szenthelyi Miklós hegedűművész és zeneakadémiai tanár művészeti vezetésével, a Magyar

Posta Rt. Kamarazenekarával, a Magyar Virtuózokkal együttműködve rendszeresen fellép az együttes. A Zeneakadémián tartott koncertek résztvevője volt több koncerten a Műegyetemi Kórus, valamint egy alkalommal vendége, a Karlsruhe-i Egyetem Kórusa is.

A 6. Postás Bérlet műsorán hangzott fel az új Nemzeti Hangversenyteremben 2005. május 29-én Brahms: a-moll versenymű hegedűre és csellóra (Szenthelyi Miklós - hegedű, Faludi Judit - cselló) és Carl Orff: Carmina Burana című műve.

A „Carmina Burana” szólistái Bucsi Annamária - szoprán, Derecskei Zsolt - tenor és Rezsnyák Róbert - bariton voltak, továbbá közreműködött a Műegyetemi Kórus (karig. Vida Györgyi), az Eötvös József Általános Iskola Gyermekkórusa (karigazgatók Fábián Ildikó, Pirisiné Ormosi Katalin) és a Magyar Virtuózzal kiegészült Műegyetemi Zenekar.

Bologna, 2004





Orff „Carmina Burana”-ja a Művészetek Palotájában, vezényelt Köteles Géza

Koncert a város felett

A „Carmina Burana”-val egy újabb különleges helyszínen, a Gellérthegy, a Szabadság-szobornál szerepelt a zenekar.

A helyszín kiválasztása a szervezők fantáziáját dicséri. Egy újabb különleges eseménnyel gazdagodott a budapesti nyár kulturális kínálata. Nagy élmény volt ezen a Duna feletti magaslaton játszani! A zenélésen túl csodálatos vizuális élményt adott a környezet, a naplemente, a háttérben a Műgyetemi Zenekarnak otthont adó Műgyetem, szép épülettömbjeivel...



A 110. jubileumi év

A Műgyetemi Zenekar a műkedvelő muzsikálás örömétől hajtva, lelkesen készül a 2006. június 18-án a Zeneakadémián tartandó 110 éves jubileumára, melynek műsora – Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok - nyitány, Mozart: Sinfonia concertante (Környei Zsófia - hegedű, Fejérvári János - brácsa), Muszorgszkij-Ravel: Egy kiállítás képei.

Pechan Rudolf évtizedei

1973. óta, koncertmesteri működésének több, mint három évtizede alatt sikeresen szervezte a nagy múltú zenekart és annak műsorait. Számos hangversenyen szólistaként és karmesterként is bemutatkozott, így a mindenkori karmesternek mindig méltó partnere lehetett. Több ifjú dirigens kezdte pályáját segítő támogatá-

sával a zenekarnál. Vezetésével kiegészítőként sok konzervatóriumi növendék szerzett egy életre szóló zenekari gyakorlatot. Hűsége a Műegyetemi Zenekarhoz és annak hagyományaihoz példaértékű. Munkája már hosszú ideje tekintélyt és népszerűséget biztosít számára.

Befejezésül álljon itt néhány gondolata a „Műkedvelők” című írásából, amelyet „A 100 éves Műegyetemi Zenekar története” centenáriumi könyv számára írt.



*A Műegyetem professzorainak karácsonyi bankettje (2005),
középen dr. Molnár Károly rektor*

MŰKEDVELŐK

„...a sok munkával, vesződséggel, kínlódással és bosszankodással fűszerezett, de sok örömet is adó betanulási folyamat végén azért mindig eljut a mű a koncerten való bemutatásig, ahol csodák szoktak történni: a sokszor félelemmel várt előadás

a legtöbbször várakozáson felüli színvonalat és sikert hoz, mert az amatőr zenész lélektana ilyen. Akkor és ott, a koncerten nyújtja a legtöbbet, szinte a tudását felülmúlót. Miért? Önmagáért, a társaiért, a karmesterért, a ZENÉÉRT...!” /Pechan/

A Műegyetemi Kulturális Napok zárókoncertje (2006. március), Puccini: Messa di Gloria, előadták: Kiss Péter - tenor, Hábetler András - bariton, a Műegyetemi Zenekar és a Műegyetemi Kórus, karigazgató Vida Györgyi, vezényelt Köteles Géza



A Műegyvetemi Zenekar tanárelnökei:

Tótóssy Béla, dr.	1896 – 1923
Heller Farkas Henrik, dr.	1923 – 1937
Pattantyús-Á. Géza, dr.	1937 – 1956
Reuss Endre, dr.	1957
Benedek Zoltán, dr.	1989-től

A Műegyvetemi Zenekar koncertmesterei:

Kéri Gyula	1934 – 1939
Bálint Gáborné (Kéri Mária)	1939 – 1944
Bendes Aladár	1946 – 1947
Hunyár Csaba	1947 – 1949
Benedek Zoltán	1950 – 1953
Pongor Gábor	1954 – 1958
Halász Ferenc	1958 – 1967
Környei Mátyás	1967 – 1971
Szentey Klára	1972
Reischl Márta	1973
Pechan Rudolf	1973-tól

A Műegyvetemi Zenekar karmesterei:

Zerkovitz Rudolf, Kemény Oszkár és	
Haris Ervin	1896 – 1904
dr. Tótóssy Béla	1904 – 1923
Unger Ernő	1923 – 1936
Kenessey Jenő	1936 – 1945

A Műegyvetemi Zenekar tisztségviselői:

1942/43	Kerékgyártó Pál gépészmérnök-hallgató, ifjúsági elnök
1945/46	Szabó Géza gépészmérnök-hallgató, ifjúsági elnök
1946/47	Bendes Aladár gépészmérnök-hallgató, ifjúsági elnök
1947/48 - 1948/49	Fóris Norbert ifjúsági elnök
1950/51	Nyiredi László gépészmérnök-hallgató, ifjúsági elnök Benedek Zoltán gépészmérnök-hallgató, titkár Selmeczi Vilmos gépészmérnök-hallgató, pénztáros
1951/52 - 1955/56	Benedek Zoltán (tanársegéd, majd adjunktus) ifjúsági elnök
1956/57 - 1957/58	Ádám Sándor villamosmérnök-hallgató, ifjúsági elnök
1958/59 - 1960/61	Pernecky László gépészmérnök-hallgató, ifjúsági titkár
1961/62 - 1962/63	Koppány György építőmérnök-hallgató, ifjúsági titkár
1963/64 - 1964/65	Kerek Miklós, ifjúsági titkár
1965/66 - 1968/69	Szebényi Endre, ifj. titkár, h. Kovács Tamás (villamosmérnök-hallgatók)
1969/70 - 1971/72	Márkus László, ifj. titkár, h. Goitein Miklós (villamosmérnök-hallgatók)
1972/73 - 1974/75	Vékony János ifj. titkár, h. Balás Miklós (gépész-, vill. mérnök-hallgatók)
1975/76 - 1977/78	Horváth Csaba, ifjúsági titkár
1978/79	Tallián András gépészmérnök-hallgató, majd tanársegéd, ifjúsági titkár
1984	Dancsi Dezső, ifjúsági titkár
1986/87 - 1988/89	Cseh Zsolt építőmérnök-hallgató, ifjúsági titkár

A Műegyvetemi Zenekar karmesterei:

Varasdy Ernő	1946 – 1949
Szabó Géza, Székely István	1950 – 1951
Rozsnyai Zoltán	1951 – 1956
Csorba István	1956 – 1957
Kenessey Jenő	1957
Cser Gusztáv	1957 – 1968
Oberfrank Géza	1969
Módos Tamás	1970 – 1973
Cser Miklós	1973 – 1977
Kovács János	1977
Dénes István	1978
Török Géza	1979
Tihanyi László	1980 – 1987
Nagy Zsolt	1987
Dóry Dénes	1988 – 1992
Cser Miklós	1992 – 1994
Bartal László	1994 – 2002
Köteles Géza	2003-tól

A Műegyvetemi Zenekar hangfelvételei:

Bach: János-passió CD (2000)
Műegyvetemi Zenekar és Kórus CD (2001)
Francia és magyar művek CD (2001)
Takács Antal „Megszülettél” CD (2001)
„MÚPA” műsor DVD-n (2005)

GESCHICHTE – Von allen Universitäten auf der Welt, die keine eigene Fakultät für Musik haben, war die Technische Universität Budapest laut unseres Wissens die erste, die, im Jahre 1896, ein Symphonieorchester gründete. Seitdem existiert das Orchester ohne Unterbrechung, nur im Jahre 1945 wurde kein Konzert gegeben. Die Mitglieder unseres Orchesters sind hauptsächlich Studenten unserer Universität, aber einige kommen auch von anderen Universitäten. Viele bleiben auch nach Abschluss ihres Studiums im Orchester, so dass sowohl Ingenieure als auch Professoren im Orchester mitspielen. Proben finden zweimal pro Woche statt, und Konzerte werden drei- bis viermal pro Schuljahr im Hauptsaal der Technischen Universität gegeben.

Zu bestimmten Anlässen arbeitet das Orchester mit der Musikakademie bei ihren Absolventenkonzerten zusammen, um als Begleitorchester für Vokal- und Instrumentalabsolventen zu fungieren. Die Konzerte, die im Hauptsaal gehalten werden, werden auch oft in anderen Bildungseinrichtungen oder Kulturstätten wiederholt.

Dirigenten und Solisten sind in der Regel Künstler, die am Beginn ihrer Karriere stehen. Einige unserer berühmten Dirigenten und Solisten hatten ihre ersten Auftritte mit dem Orchester der Technischen Universität.

Seit seiner Gründung besuchte das Orchester häufig Universitäten im Ausland. In den letzten Jahren gab das Orchester Gastkonzerte in Sarajewo (1971), in Wrocław (1986), in Wien (1989), in Enschede (1990), in Compiègne (1995, 1997), in Belfort (1996, 1997, 2000, 2003), in Bologna (2004), in Marosvásárhely (1998) und in Barót /Transsylvania/ (2003).

Im Austausch besuchten uns auch Orchester anderer Universitäten: die Univ. Karlsruhe (1986), die amerikanische Duke-Univ. (1987), die Technische Univ. Wien (1988) und Enschede (1989), die Harvard Univ. (1992), die Christian-Albrecht-Univ. Kiel (1993), die Univ. Düsseldorf und Compiègne (1995), die Univ. CREA (2001) und Bragi (2003), Holland.

HISTORY – Of all the universities of the world which do not have a faculty of music, the Technical University of Budapest was, to the best of our knowledge, the first one to form a symphony orchestra in 1896. Since then, the orchestra has consistently been in session, with the exception of the year of 1945.

The members of the orchestra consist mainly of students of our University, but there are some from other universities, too. Many stay after having finished their studies, which means that one could find engineers as well as professors taking part in the orchestra's work.

Rehearsals are held twice a week and concerts are given three to four times during the school year in the Main Hall of the Technical University.

Occasionally, the ensemble cooperates with the Academy of Music in their graduation concerts as an accompanying orchestra for vocal as well as instrumental finalists. The concerts held in the Main Hall are also often repeated in other educational or cultural surroundings.

Conductors and soloists are usually artists at the outset of their career. Some of our famous conductors and soloists had their first appearances with the Orchestra of the Technical University.

Since its foundation, the orchestra has often visited other universities abroad. Recently, guest performances have been made in Sarajevo (1971), in Wrocław (1986), in Vienna (1989), in Enschede (1990), in Compiègne (1995, 1997), in Belfort (1996, 1997, 2000, 2003), in Bologna (2004), in Marosvásárhely (1998) and in Barót /Transylvania/ (2003).

In exchange, orchestras of other universities have visited us, too: the University of Karlsruhe (1986), the American Duke University (1987), the Technical University of Vienna (1988) and Enschede (1989), the Harvard University (1992), the Christian-Albrecht University in Kiel (1993), the Universities of Düsseldorf and Compiègne (1995), the CREA University of Amsterdam (2001) and the Bragi University (2003), Holland.

*A MŰEGYETEMI ZENEKAR ÁLLANDÓ TÁMOGATÓI
Budapesti Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem és intézményei,
AUDI Hungaria Motor Kft., Porsche Hungaria Kft.,
Pro Progressio Alapítvány,
Műegyetemi Szimfonikus Zenekarért Alapítvány,
Arco BT., Compus Kft., Protecta Elektronikai Kft.,
valamint a zenekar pártoló tagjai, jövedelemadójuk 1%-ával*



EGYETEMTÖRTÉNETI FÜZETEK

Sorozatszerkesztő: Dallos Györgyi

A kiadvány szerkesztője: Szabényiné Seres Katalin

Nyomdai előkészítés: Compus Kft. szívesége

Fotó: Bernus András, Mezei Ferencné, Philip János és sokan mások

*Ez a füzet a Pro Progressio Alapítvány
és a Műegyetemi Szimfonikus Zenekarért Alapítvány
támogatásával jelent meg.*

Felelős kiadó: Wintermantel Zsolt

Műegyetemi Kiadó, 2006